

Tíðargreinin verður skrivað av skiftandi fólki, sum ikki dagliga eru knýtt at blaðnum. Evnini eru ymisk, men viðgera øll okkurt evni sum er viðkomandi fyri tíðina júst nú.



Hans Jákup Mikkelsen
stjóri Marine Harvest

Yguni úr flakavinnuni



Av tí at toskurin verður seldur av landinum heilur, hava flakavirkini ongan fyrimun longur, tí um tú selir ein føroyskan tosk framleiddan í Polen ella í Føroyum er fyri so vítt líkamikið, sigur Hans Jákup Mikkelsen

Eitt føroysk flakavirki rindar áleið 4 kr/kg í løn til at viðgera fiskin. Útlendsk flakavirkir, sum kappast verður við um føroysku rávøruna, rinda 0,80 kr/kg í løn. Hetta er orsøkin til, at útlendsk flakavirkir eru kappingarførari at keypa føroyska toskin. Tey kunnu gjalda 3 kr/kg meira enn føroysku flakavirkini

OV HØRÐ. FØROYSKA FLAKAVINNAN ER IKKI HARVEST Í TÍÐARGREININI Í DAG

til manningina og avkastið til reiðaran lækka. Hesi argument eru røtt.

Hinvegin er hetta ein háttur at breiða tilfeingisrentuna runt Føroyar. At flakavinnur eisini fáa lut í tí virðisskapan, sum fiskivinnan skapar. At sjómaðurin fer nakað niður í húru fyri, at flakavinnan kann fáa sín part.

Búskaparfrøðingar eru ímóti slíkum tekniskum forðingum, tí teir siga, at tað er betri, at hesar flakavinnur finna sær okkurt annað at gera. Um tørvur er á, at tær arbeiða á einum ellisheimi, skulu tær heldur gera tað, tí tá er størri tørvur á at passa gomul fólk enn at skera flak á einum flakavirki. Hetta er eisini rætt.

Avbjóðingin er, at vit í Føroyum skulu skapa so høg virði sum tilber við tí tilfeingi, vit einaferð hava, men skulu samtíðis ansa eftir, at hesi

høgu virðir vera so javnt bytt sum tilber. Frælsi og javni. Tvey mót sigandi orð.

Samgongan ætlar at brandskatta fiskivinnufyrirøkurnar fyri at javna inntøkuna millum føroyingar. Politiskir leiðarar hava sagt, at vinningurin skal býtast soleiðis, at landið fær 70% og reiðarið 30%.

Eftir hesum leisti er skilabest, at øll flakavirkir stongja, tí nógv væl-lønt arbeiðspláss verða stovnað í tí almenna við øllum tí peningi, sum verður tikin inn frá fiskivinnufyrirøkunum. Og flakavirkini verða ikki kappingarfør at skaffa sær starvsfólk, tí starvsfólkini fáa bæði betri løn og støðugari arbeiði í tí almenna.

Hin móguleikin er at krevja, at allur føroyskur fiskur verður framleiddur í Føroyum. Inntøkan fer at

minka hjá reiðaríum, men ríkidømið verður breitt út til tey ymsu flakavirkini, sum eru runt landi.

Eg eri ógegnigur í hesum máli. Fyrirøkkan, har eg arbeiði, varðar av flakavirkinum í Skopun, og tað virkið manglar rávøru. So ein slík skipan hevði komið væl við.

Fyrirøkkan, har eg arbeiði, gjørdi tað móguligt, at flakavirkið opnaði aftur fyri trimum árum síðani, og eru 50 til 60 fólk í arbeiði har, sum hefur stóran týðning fyri oynna. Í dag keypa vit alt á opna marknaðinum, og megna vit ikki at tjena pening. Í fjør var tað frægasta árið hjá okkum, síðani vit byrjaðu, og stóð tað so nøkulunda upp og niður. Hini bæði undanfarnu árin hövdu vit hall.

Neo-klassiska búskaparfrøðin, sum flest allir føroyskir búskaparfrøðingar blint fylgja, sigur, at vit skulu hava kapping, tí so fara tey dugnaligastu at vinna kappingina, og skapa tey dugnaligastu størst virði. Tá verða Føroyar so ríkar, sum tær yvirhøvur kunnu verða. Tey

óðugnaligu tapa kappingina og fella frá. Føroyingar vera byttir uppí vinnarar og taparar.

Hendan búskaparfrøðin tekur ikki hædd fyri, hvussu virðini verða bytt í samfelagnum. Fyri so vítt kann alt enda hjá einum persóni, og tað hevur ongan týðning fyri búskaparfrøðingin, soleingi Føroyar hava búskaparvækstur.

Búskaparfrøðingurin byggir síni argument á klassiska javnvág. Prísurin á øllum verður altíð á einari javnvág millum útboð og eftirspurning. Um eitt nú arbeiðsloysi er, minka lønirnar inntil arbeiðsgevarin aftur heldur, at tað er skilagott at seta viðkomandi í starv. Hendan búskaparfrøðin sigur, at marknaðurin sjálvur finnur eina loysn á einum og hvørjum trupulleika.

Hetta merkir, at flakavinnan skal játta at arbeiða á einum flakavirki fyri 40 kr um tíman eins og tær gera í láglønarlondum. Á tann hátt fáa vit toskin aftur til virkingar á føroyskum flakavirkjum. Men hetta er jú ikki

móguligt, tí fakfeløgini siga nei.

Altjóðagerðin (Globaliseringin) er síðani svarið. Friur handil um landamørk er ein treyt fyri tí, og tollfrítt er at selja til ES. Flutningskostnaðurin er eisini sera lágur bæði tí, at flutningsfeløgini hava ment seg so nógv, men eisini tí, at manningarnar sleppa undan skatti, og eru tí bíligar.

Altjóðagerðin ger, at framleiðslan altíð flytir, har tað er bíligast at framleiða. Hetta ríkar tey sum eiga fyrirtøkurnar, tí alt verður bíligari, og hetta trýstir lønarlagið niður hjá tí vanliga fólkinum. Lønarlagið má vera lágt fyri, at hesi lond kunnu tekkjast hesum fyrirtøkum. Á hendan hátt flytir altjóðagerðin ríkidømið til tey ríku.

Altjóðagerðin hevur verið týðningarmikil fyri at geva vanliga brúkaranum atgongd til alskyns bíligar vørur. At tað ikki eru tollforðingar, sum skulu avgera, hvørji arbeiðspláss eru, men produktiviteturin eina.

Altjóðagerðin viðførir tí, at føroyingar kunnu innflyta alskyns vørur bíligari, sum eisini hækkar livistøðið hjá tí einstaka. Tú kanst siga, at altjóðagerðin er góð fyri brúkaran, men kann vera ein bági fyri arbeiðaran, um hann ikki megnar at umstilla seg. Og vit eru øll bæði – ein brúkari og ein sum selir sína arbeiðsmegi.

Marknaðurin veksur javnt og samt, og eftirspurningurin eftir matvørum eisini. So príshækkingar og eykainntøkur, sum koma, fara til arbeiðsgevaran og ikki til vanliga fólk.íð.

Ein háttur at minka altjóðagerðina er at leggja tekniskar forðingar fyri útflutningi av fiski.

Ein annar háttur er at tillaga arbeiðsmegina, har arbeiðsgevarar rinda skatt, so almenn arbeiðspláss kunnu skapast til tey fólk, sum somu persónar hava sagt úr starvi, tí teir hava flutt flakavirkini í onnur lond.